

COVID-19 PANDEMİSİNDE ACİL SERVİS VE TRİAJ

Murat GÜZEL¹

Emre ÖZGEN²

1. Acil serviste triyaj nasıl olmalı?
2. Acil servis Covid-19 için nasıl düzenlenmeli?
3. Acil serviste hasta kabul ve tedavilerine nasıl karar veriliyor?
4. Sağlık personeli bulaş riskini azaltmak için nelere dikkat edilmeli?
5. Acil servis yoğunluğunu azaltmak için teletıp uygulaması yapılabilir mi?

GİRİŞ

Tarih boyunca farklı dönemlerde imparatorlukların yıkılmasına neden olan pandemiler yaşanmıştır. Pandemi tarihine baktığımızda bugüne kadar 21 pandemi meydana geldiği görülmektedir. İspanyol gribi (1918-1920), 500 Milyondan fazla kişiye bulaşması sonucu 18 ay içinde 50 milyon dolayında insanın ölümüne sebep olarak bu pandemilerin en ölümcül olanlarından biri olmuştur (1,2). Günümüzde ise 2019 Aralık ayından bu yana devam eden yeni bir koronavirüs pandemisi yaşanmaktadır. 16 Aralık 2020 tarihi itibarıyla Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 72.196.732 tanı konmuş toplam vaka sayısı ve 1.630.521 ölüm sayısı bildirilmiştir (Şekil 1). İspanyol gribinin yaşandığı dönemdeki şartlarla, günümüzdeki son teknoloji ve sağlık alanındaki gelişmelerin sunduğu şartlar karşılaştırıldığında, günümüzdeki pandeminin de en az İspanyol gribi kadar etkili olduğu düşünülebilir (3).

¹ Doç. Dr. Murat GÜZEL, Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Bölümü
drmuratguzel@gmail.com

² Uzm. Dr. Emre ÖZGEN, Merzifon Karamustafapaşa Devlet Hastanesi, Acil Tıp Bölümü
emreozgen46523@gmail.com

KAYNAKLAR

1. Temel M. K. (2015). Gelmiş Geçmiş En Büyük Katil: 1918 “İspanyol” Gribi. İstanbul (Birinci baskı) BETİM Kitaplığı.
2. İspanyol Gribinden 100 Yıl Sonra “ Bir Sonraki Salgın İçin Hızır mıyız?” 2020. http://www.duzenpoliklinigi.com/saglik_bilgileri.aspx?id=13528 (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
3. World Health Organization. <https://COVID19.who.int/> (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
4. Zhou P, Yang XL, Wang XG, et al. A pneumonia outbreak associated with a new coronavirus of probable bat origin. *Nature*. 2020;579(7798):270-3. doi: 10.1038/s41586-020-2012-7.
5. Whiteside T, Kane E, Aljohani B, et al. Redesigning emergency department operations amidst a viral pandemic. *Am J Emerg Med*. 2020 Jul;38(7):1448-1453. doi: 10.1016/j.ajem.2020.04.032
6. Medical Dictionary. (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020). <https://www.online-medical-dictionary.org/definitions-t/triage.html>
7. Oğuz AB, Polat O. COVID-19 Salgınında Acil Servis Organizasyonu ve Triaj. COVID-19 e-kitap. Ed. Memikoğlu O, Genç V. Ankara Üniversitesi Basımevi; 2020:161-64. Erişim adresi: <http://www.medicine.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/121/2020/05/COVID-19-Kitap.pdf> (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
8. TC.Sağlık Bakanlığı COVID-19 Hasta Tedavi Rehberi (2020). <https://COVID19.saglik.gov.tr/Eklenti/39061/0/COVID-19rehberieriskinhastatedavisipdf.pdf> (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
9. CDC (2020) <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/> .(İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
10. Chavez S, Long B, Koyfman A, et al. Coronavirus Diseases (COVID-19): A Primer for emergency physicians. 2020 Mar 24;S0735-6757(20)30178-9. doi: 10.1016/j.ajem.2020.03.036.
11. Luis GC, Roberta P, Robert L, et al. EUSEM Position paper on Emergency Medical Systems response to COVID-19. *Wolters Kluwer Health* 2020;96:1-14. doi: 10.1097/MEJ.0000000000000701
12. Cohen PA, Hall LE, John JN, et al. The Early Natural History of SARS-CoV-2 Infection: Clinical Observations From an Urban, Ambulatory COVID-19 Clinic. *Mayo Clin Proc*. 2020 Jun;95(6):1124-1126. doi: 10.1016/j.mayocp.2020.04.010.
13. CDC (2020). <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/clinical-criteria.html>, (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
14. Menni C, Valdes AM, Freidin MB, et al. Real-time tracking of self-reported symptoms to predict potential COVID-19. *Nat Med*. 2020 Jul;26(7):1037-1040. doi: 10.1038/s41591-020-0916-2.
15. Agyeman AA, Chin KL, Landersdorfer CB, et al. Smell and Taste Dysfunction in Patients With COVID-19: A Systematic Review and Meta-analysis. *Mayo Clin Proc*. 2020 Aug;95(8):1621-1631. doi: 10.1016/j.mayocp.2020.05.030.
16. Wang W, Xu Y, Gao R, et al. Detection of SARS-CoV-2 in Different Types of Clinical Specimens. *JAMA*. 2020 May 12;323(18):1843-1844. doi: 10.1001/jama.2020.3786.
17. Liu Y, Yan LM, Wan L, et al. Viral dynamics in mild and severe cases of COVID-19. *Lancet Infect Dis*. 2020 Jun;20(6):656-657. doi: 10.1016/S1473-3099(20)30232-2.
18. Fang FC, Naccache SN, Greninger AL. The Laboratory Diagnosis of COVID-19-- Frequently-Asked Questions. *Clin Infect Dis*. 2020 Jun 8;ciaa742. Doi: 10.1093/cid/ciaa742.
19. TC.Sağlık Bakanlığı COVID-19 Hasta Tedavi Rehberi (2020). <https://COVID19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/COVID-19rehberigenelbilgileripidemiyoijivetanipdf.pdf>. (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).
20. World Health Organization. Report of the WHO-China joint mission on coronavirus disease 2019 (COVID-19) (2020). Available at: [https://www.who.int/publications-detail/report-of-the-who-china-joint-mission-on-coronavirus-disease-2019-\(COVID-19\)](https://www.who.int/publications-detail/report-of-the-who-china-joint-mission-on-coronavirus-disease-2019-(COVID-19)) (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).

21. Stokes EK, Zambrano LD, Anderson KN, et al. Coronavirus Disease 2019 Case Surveillance - United States, January 22-May 30, 2020. Morb Mortal Wkly Rep. 2020 Jun 19;69(24):759-765. doi: 10.15585/mmwr.mm6924e2.
22. Ohannessian R. Telemedicine: Potential applications in epidemic situations. Eur Res Telemed. 2015;4:95. doi: 10.1016/j.eurtele.2015.08.002
23. U.S. Department of Health and Human Service. (2020). www.hhs.gov/hipaa/for-professionals/special-topics/emergency-preparedness/notification-enforcement-discretion-telehealth/index.html (İnternette erişim tarihi 13 Aralık, 2020).